

สรุปการประชุมสัมมนา

เรื่อง : มิติใหม่ในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานและศิลปกรรมในจังหวัดลำพูน

วันที่ 22 – 23 สิงหาคม 2548

ณ โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์จังหวัดลำพูน

เวลา 9.00 รองผู้ว่าราชการจังหวัดกล่าวเปิดการประชุมสัมมนา

รองผู้ว่าฯ ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปกรรมของจังหวัดลำพูนมีมายาวนาน เมื่อเกิดการพังทลายไปแล้วไม่สามารถที่จะสร้างขึ้นมาใหม่ให้เสมอเหมือนเก่าได้ ดังนั้นประชาชนจะต้องแสดงความร่วมมือกันอย่างจริงจังในการอนุรักษ์แหล่งศิลปกรรมท้องถิ่น ในส่วนของแหล่งศิลปกรรมที่มีการฟื้นฟูจะต้องฟื้นฟูให้คงสภาพเดิมให้มากที่สุดถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ยากก็ตาม แต่จะต้องดำเนินการสร้างชุมชนเครือข่าย ปลูกจิตสำนึก สร้างหุดาเท่า กันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

09.30 น. อาจารย์สมเจต จากโรงเรียนสตรีศรีน่าน จังหวัดน่านมาร่วมเป็นวิทยากรคนแรกในวันนี้ โดยอ.สมเจต ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยอนุรักษ์ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย การประสานหน่วยงานที่มีหน้าที่ด้านการจัดการแหล่งศิลปกรรมให้เข้ามาดำเนินการและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ต้องมีการจัดวางผังเมืองให้มีความเหมาะสม ก่อให้เกิดความสมดุล และจะต้องมีการพัฒนาแหล่งศิลปกรรมให้เกิดความเจริญเรียบร้อย โดยมีการจัดการพัฒนาอย่างเหมาะสม อีกทั้งประชาชนทุกส่วนที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามามีส่วนร่วมและที่สำคัญหน่วยอนุรักษ์จะต้องทำหน้าที่ในการป้องกัน โดยให้ประชาชนทำหน้าที่ในการดูแล และอ.สมเจตได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้านการจัดการแหล่งศิลปกรรมในจังหวัดลำพูนควรคำนึงถึงการจะทำอย่างไรที่จะเอาคนมาร่วมกันเป็นเครือข่าย มาทำงานในด้านการอนุรักษ์เป็นอันดับแรก

คนที่ 2 คุณสุรีย์ บุญญาบุหงศ์ กล่าวถึงแผนการพัฒนาจังหวัดลำพูนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาเน้นยังขาดการพัฒนาในส่วนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่อย่างมาก ซึ่งการพัฒนาของจังหวัดลำพูนที่ผ่านมาเน้นแต่ในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานและการอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ มองในส่วนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นรอง และที่สุรีย์ได้กล่าวถึงความจำเป็นของโครงการร่างแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการดังกล่าวได้มีการดำเนินการในจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดนำร่อง และได้กล่าวถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรมและวัฒนธรรม และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าจังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติทั้ง คนมอญ ของ และคนเมือง ตลอดจนวิถีชีวิตที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง และมีความจำเป็นต้องได้รับการอนุรักษ์ให้คงอยู่ให้ยาวนาน

คนที่ 3 อ.อัษฎางค์ โปราณานนท์ ได้กล่าวไว้ว่าในอนาคตข้างหน้าท้องถิ่นต้องเข้าร่วมกันดำเนินงานในด้านนี้มากขึ้น และจะต้องทำความเข้าใจว่ามีส่วนไหนบ้างที่สามารถทำได้ ทำไม่ได้ อีกทั้งการแก้ไขปัญหาต้องมีการดำเนินงานแบบบูรณาการ เน้นการแก้ไขปัญหาโดยการป้องกันที่สาเหตุ อีกทั้งปัญหาที่เกิดขึ้น

ขึ้นนั้น เกิดขึ้นจากปัจจัยทางด้านธรรมชาติ มนุษย์ การพัฒนา และสังคม พร้อมทั้งได้เสนอภาพสไลด์
กรณีของสถานการณ์แหล่งศิลปกรรมในจังหวัดต่างๆ และต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความ
เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับแหล่งศิลปกรรมในแต่ละพื้นที่

คุณสุริย์ บุญญาอนุพงศ์ ได้กล่าวสรุปประชุมสัมมนาในช่วงเช้า ว่าสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับโบราณ
สถานและแหล่งศิลปกรรมทุกพื้นที่ล้วนแล้วแต่เป็นฝีมือของมนุษย์ ซึ่งเป็นเพราะความไม่รู้ ไม่เข้าใจ ตลอด
จนไม่รู้ว่าจะเดิมเป็นอย่างไร ควรจะอย่างไรให้ถูกต้อง ความไม่รู้ ไม่เข้าใจเป็นผลให้มนุษย์กระทำในสิ่ง
ที่ไม่ถูกต้องกับแหล่งโบราณสถาน แหล่งศิลปกรรม ตลอดจนเป็นปัญหาในเรื่องของผลประโยชน์ การลัก
ลอบ รุกล้ำเขตโบราณสถาน และได้เสนอแนวทางการแก้ไขโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้
ความเข้าใจที่ถูกต้อง และให้ประชาชนเกิดความตระหนัก ความเข้มแข็งในการที่จะร่วมกันคิด ร่วมกัน
ดำเนินงานช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง บางพื้นที่การอนุรักษ์จะเกิดขึ้นได้ต้องมีหน่วยงานภาครัฐให้การ
สนับสนุน แนวทางการพัฒนานั้นมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ ประเด็นปัญหาที่สำคัญ
ของจังหวัดลำพูนคือจะต้องช่วยกันทำความเข้าใจและรู้จักกับปัญหา และจะทำอะไรได้บ้าง

ประชุมสัมมนาช่วงบ่าย

คุณ สันติ พรหมแสน กล่าวแนะนำเวปไซค์ของโครงการจัดทำร่างแผนการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฉบับประชาชน กรณีศึกษา : จังหวัดลำพูน ซึ่งในเวปไซค์ประกอบด้วย
สถานการณ์ปัญหา ข่าวสาร หน่วยงาน เครือข่ายที่เกี่ยวข้องด้านการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
ห้องสนทนาของเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

อ.สมเจต วิมลเกษม กล่าวถึงกรณีประสบการณ์จากจังหวัดน่านและข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการ
แหล่งศิลปกรรมในจังหวัดลำพูน การจะดำเนินงานด้านการจัดการแหล่งศิลปกรรมในจังหวัดน่านนั้นอาศัย
แรงใจจากกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ ทุกกลุ่มอายุร่วมกัน ช่วยเหลือกันในการ
อนุรักษ์ มีการแบ่งเมืองเก่าในจังหวัดน่านอย่างชัดเจน การสร้างตึก หรืออาคารสูงจังหวัดน่านมีระเบียบไว้
ห้ามสร้างเกิน 11 เมตร แล้วเมื่อมาเปรียบกับจังหวัดลำพูนแล้วได้ดำเนินการในด้านไหนบ้าง เพื่อที่จะ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมก็จะพัฒนา แล้วยังจะพัฒนาแหล่งศิลปกรรม
อีกต้องมีการแยกส่วนออกจากกันอย่างชัดเจน พัฒนาให้ถูกต้อง สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดลำพูนจะ
เห็นได้ว่ายังขาดความสำนึกต่อส่วนรวม ทุกองค์กรจะต้องเป็นหนึ่งเดียวกัน ตั้งแต่ชุมชน ชาวบ้าน ผู้ว่าฯ
อบต. อบจ. ต้องร่วมกันดำเนินการ ด้านโครงสร้างพื้นฐานต้องคิดก่อนจะสร้างขึ้นเพราะอาจส่งผลกระทบต่อ
แหล่งศิลปกรรมได้ ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการแหล่งศิลปกรรม และที่ผ่านม
คนลำพูนยังไม่รู้แผนการพัฒนาจังหวัด ถ้าลำพูนมีความเข้มแข็ง การมีส่วนร่วมทุกส่วน การพัฒนาที่จะเป็น
เรื่องที่ดำเนินได้ง่ายมากขึ้น และปัญหาของลำพูนก็คือไม่มีการระดมสมองกันอย่างต่อเนื่อง ไม่มีเครือข่ายที่
เข้มแข็ง การประชุมจะต้องควบคุมกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้เสียทั้งหมด ให้เขาได้รู้ว่าเขาได้อะไรบ้างเสียอะไรบ้าง
มาหาข้อยุติที่เกิดความพึงพอใจทั้งสองกลุ่ม

สิบเอก สุวิษ ศรีวิราช นักวิชาการ ได้กล่าวถึงสถานการณ์แหล่งศิลปกรรมในจังหวัดลำพูนและยังมีแหล่งศิลปกรรมจำนวนมาก อย่างเช่นในจังหวัดลำพูนมีวันถึง 2,000 วัด และยังมีประวัติ ตำนานความเป็นมาของจังหวัดลำพูนจำนวนมากที่ยังไม่มีการวิเคราะห์ ผนวกเอาไว้ให้เป็นหนึ่งเดียว แต่ปัญหาในด้านนี้ยังไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณที่เพียงพอ และข้าราชการ นักการเมือง ไม่มีความสนใจ จริงจังในการทำงานในด้านนี้

อ.สมเจต ได้ให้เสนอแนะว่าในจังหวัดลำพูนยังมีชาวบ้านส่วนหนึ่งที่ยังมีความสนใจและจริงจังในการทำงานด้านนี้อยู่และชาวบ้านกลุ่มนี้ก็จะเป็กลุ่มคอยผลักดันการพัฒนาแหล่งศิลปกรรมให้เกิดขึ้นได้

ชาวบ้านคนที่ 1 เสนอความคิดเห็นว่า ในวงการอนุรักษ์เห็นว่าการทำงานด้านนี้ข้าราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีความสนใจในการทำงานด้านนี้อย่างจริงจัง ไม่มีความรับผิดชอบ โยนงานให้หน่วยงานอื่นหน่วยงานนี้ทำ ไม่มีหน่วยงานไหนออกตัวเป็นเจ้าของเลย และปัญหาสภาพแม่น้ำกวงก็ยังเป็นปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เคยเข้ามาถามชาวบ้านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ถามแต่หน่วยงานที่ทำงานด้านนี้ซึ่งคนเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในชุมชนก็ไม่รู้ปัญหา ก่อนที่จะดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติควรที่จะต้องถามชาวบ้านก่อนว่าชาวบ้านเดือนร้อนอะไรบ้าง

อ. สมเจต ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการที่จะทำงานให้สำเร็จทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมของชุมชน ชาวบ้าน เอาชุมชนมาพูดที่ผ่านชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน ไม่มีประชาวิจารณ์

ชาวบ้านคนที่ 2 เสนอความคิดเห็นว่า ได้พบเห็นหน่วยงานเอกชนลูกค้า บุกรุก พื้นที่แหล่งศิลปกรรม แต่ภายในชุมชนเขตป่าซางก็มีความพยายามที่จะสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ ดูแล แต่ก็ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ

อ.สมเจต เสนอควรมีการแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมไม่มองแต่ด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และจำเป็นต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจ และจังหวัดลำพูนไม่มีหน่วยงานไหนออกเป็นเจ้าภาพในการดำเนินงาน

คุณชินวุฒิ นักโบราณคดี ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของกรมศิลปที่ดูแลในจังหวัดลำพูน ได้ยืนยันว่าเมืองเก่าจังหวัดลำพูนเป็นเมืองที่มีความเก่าแก่กว่าที่อื่นๆ และมีหลักฐานที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในการยืนยันความเป็นเมืองเก่าแก่ที่สุด และทางกรมศิลปก็ได้เข้ามาดำเนินงานในจังหวัดลำพูนอย่างจริงจังโดยตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญชัย โดยพิพิธภัณฑจะทำหน้าที่ในการเป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเก่าจังหวัดลำพูน ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ช่วยดูแล บูรณะซ่อมแซม และมีการศึกษาทางด้านวัฒนธรรมด้วย ในการดูแลพื้นที่แหล่งศิลปกรรมของจังหวัดลำพูนในอนาคตข้างหน้าก็จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น การดำเนินงานราบรื่นมากขึ้น และสามารถก้าวไปสู่โครงการมรดกโลกได้อย่างแน่นอน และยังมีหน่วยงานเช่น อบจ.ลำพูนได้เข้ามาช่วยเหลือในด้านของงบประมาณในการดำเนินงาน

ในปีต่อไปก็จะมี การดำเนินงานด้านการปรับแต่งภูมิทัศน์ และปี 2550 ก็จะมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น มีการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ท้องถิ่นด้วย มีการวางแผนการอบรมชาวบ้าน ยุวมัคคุเทศน์ มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

อ.สมเจต การทำงานต้องมีการวางแผนที่รัดกุม แต่ต้องผ่านการประชาพิจารณ์ก่อน และจริงๆ แล้ว นักการเมืองก็ยังมี ความสนใจอยู่ แต่ที่สำคัญคือ นักการเมืองพร้อมที่จะร่วมมือเสมอเพราะกลัวความนิยมในตัวจะลดลง เพียงแต่ชาวบ้าน ชุมชนจะมีวิธีอย่างไรในการอนุรักษ์ หากมีการวางแผนจัดการที่ชัดเจนก็จะทำให้การทำงานง่ายมากขึ้น

อ.จักรพันธ์ จากอ.แม่ทา ประชาชนขาดความรู้ในเรื่องของความเป็นมา ความเก่าแก่ของโบราณวัตถุ จึงทำให้ชาวบ้าน ไม่มีความเคารพ โบราณวัตถุ แต่กลับไปให้ความเคารพ โบราณวัตถุรูปแบบใหม่ที่สร้างในปัจจุบัน (ลิมของเก่า เซ็ดชูของใหม่) และประวัติความเป็นมาของอ.ลี้ยังขาดการดูแล ได้รับการพัฒนาในอันดับสอง อยากจะให้หน่วยงานให้ความสนใจ อ.ลี้มากขึ้นเพราะ อ.ลี้เป็นเมืองที่เก่าแก่กว่าหริภุญชัยอีก

อ.สมเจต เสนอแนะว่า เกาะกลางจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญมาก บอกถึงหลักฐานความเป็นมาของจังหวัดลำพูน ได้เป็นอย่างดี และจังหวัดลำพูนมีคู่มากที่สุดในประเทศ และในอนาคตเกาะกลางก็จะมีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอย่างแน่นอน และชาวบ้านจะต้องร่วมกันสร้างเอกลักษณ์ความเป็นเมืองลำพูนให้ประชาชนทั่วไปที่เข้ามาเที่ยวลำพูนให้รู้ว่าเรามีเอกลักษณ์อะไรที่โดดเด่น ฉะนั้นโครงการ/แผนงานที่จะจัดทำขึ้น ต้องมีความชัดเจน ท้องถิ่น จังหวัด ทุกคนทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ

คุณสุวิภา จากสถาบันวิจัยทางสังคมได้แสดงความคิดเห็นว่า การสร้างเจดีย์ วัด ความถึงปัญญาของความเป็นลำพูน เจดีย์มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และเป็นการต่อรองทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง

อ.สมเจต ได้เสนอแนะว่า คนลำพูนต้องร่วมกันสร้างเอกลักษณ์ของตนเองที่โดดเด่น ทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ว่าสัญลักษณ์ดังกล่าวแสดงถึงความเป็นเมืองลำพูน

อ.จุลพงษ์ ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยอนุรักษ์ของจังหวัดลำพูน และอยากให้ประชาชนเมื่อรับรู้ปัญหา มีข้อข้องใจก็สามารถที่เข้ามาขอรับข้อเสนอแนะจากหน่วยได้ และแจ้งกำหนดการในวันที่ 23 สิงหาคม 2548

16.15 ปิดการประชุม

นางสาวสุรีย์รัตน์ กองวี
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

จากประชุมสัมมนาเรื่อง: มิติใหม่ในการอนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งศิลปกรรมในจังหวัดลำพูน
ชาวบ้าน หน่วยงาน เครือข่ายอนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งศิลปกรรมได้แสดงความคิดเห็นด้านสภาพ
ปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการแหล่งศิลปกรรม ดังนี้

สภาพปัญหาการบริหารจัดการโบราณสถานและแหล่งศิลปกรรมจังหวัดลำพูน

- ไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ดำรงชีวิตอยู่กับแหล่งศิลปกรรม
- ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ประวัติ ตำนาน ความเป็นมาของจังหวัดลำพูนมีหลากหลายแต่ไม่มีการวิเคราะห์ ไม่มีการผนวกเอา
ไว้เป็นหนึ่งเดียว
- ไม่มีการระดมสมองที่ต่อเนื่อง
- ไม่มีงบประมาณที่เพียงพอ
- ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ด้าน โบราณสถาน แหล่งศิลปกรรม และรวมถึง
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- ไม่มีหน่วยงานไหนออกตัวเป็นเจ้าภาพในการดำเนินงานด้าน โบราณสถานและแหล่งศิลปกรรม
- ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักที่ถูกต้องในการอนุรักษ์ โบราณสถานและแหล่ง
ศิลปกรรม
- หน่วยงานภาครัฐ นักวิชา ประชาชนมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน
- ขาดการให้องค์ความรู้ให้กับประชาชน

ข้อเสนอแนะ

- เปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม
- จัดให้มีการทำประชาวิจารณ์ทุกครั้งเมื่อมีการดำเนินงานด้านแหล่งศิลปกรรม โบราณสถานตลอด
จนการดำเนินการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย
- แก้ไขปัญหาต้องมองแบบองค์รวมไม่มองแต่ด้านใดด้านหนึ่งควรมองไปพร้อมๆกัน คือ การจะแก้
ไขปัญหาด้าน โบราณสถาน แหล่งศิลปกรรม จะต้องมองในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย
- โครงการ/แผนงานที่จะจัดทำขึ้นต้องมีความชัดเจน
- ต้องการมีระดมความคิดของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง
- ให้ความรู้ที่ถูกต้องในการจัดการแหล่งโบราณสถานและศิลปกรรมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง